

Antoine-Pierre-Augustin de Piis

A FRANCIA NYELV MÍMELŐ TÖKÉLYE

Lackfi János fordítása

...Amint az A-n a sor, jön ajtó- s ablakostól;
 Ábécé díszhelyén ő augur és apostol;
 Agilis, agyafűrt, ajzott, a rangra ad,
 Arisztokratikus, ha törik, ha szakad;
 Máskor egy ékezet abroncsa, akadály, a,
 S lomhán lép, mint a rab, akárha alva járna,
 Aztán zavar, kavár, attakban járatos,
 Agresszív, arrogáns, aljas, akaratos,
 Armadát gyűjt, avat, agitál és acéloz,
 Aláaknáz, apaszt, aprít, így ér a célhoz,
 Aláz, aszal, arat, agyal, akasztat, ó!
 Azonban néha nem aljas, acsarkodó:
 Ajnároz, andalít, akárha angyal, altat,
 Ajándékoz, apol, alázattal abajgat,
 Asszonyt ő ad nekünk, aminthogy ő anyát,
 Csapda az alkata, alakja telt agát,
 Ő az artisztikum, az alkotásnak atyja,
 Ám annyi közt azért méltóbb a hódolatra,
 Mert Ádám hajdanán, látván a Fennvalót,
 Alighanem az A-n, Alfán kezdte a szót.

A bamba Bambino már B-t böngész büfögyve,
 Butus ajkán betű bukik, bucskáz a zöngé,
 Bebiflázza hamar: bácsi, bonbon, baba,
 Búrkiflit és brióst bekebelez biza,
 Labda kell meg bohóc, dadust hív a betyárja,
 Butykosba inni kér, bilit bömbölve várja;
 Bolondoz vagy becéz: jó a Bé egyaránt,
 Bokáját beüti: bibi lesz, mama, bánt!
 Ám bajt hoz e beszéd, nyelve hebeg, bicsaklik,
 Bogozza ez a B, botlad miatta váltig,
 Bosszankodik, inog a kicsi, szívesen
 Billentné e botor bitangot ülepen.

A C legyőzi Z-t, ki hátulról cibálja,
 Száz szavunkban csacsog egy kósza S-hez állva,
 Üres tárgyak nevét cincogva kezdi ő;
 Cementkád, cinkveder, cuclisüveg, cipő,
 Célzórés, citera, cápa és cefrehordó,
 Caverna majd pedig, hogy ez legyen a végszó;
 Kőrcikkelyként cikáz, gömbölyded, mint cica,
 Csüggedt és czéltalan mindkét riválisa.

Dagadt D dallama ha késik, sose várd hát,
 Csak döfjed nyelvedet fogadhoz, mint a dárdát,
 S már döng, dong, dirigál, meggörbed dereka,
 Diktál, diszit, dohog, megyen a disputa.
 Előtörtet az E, emeltyűje lehellet,
 Lélegezzünk egyet, s már reppenhet, lebeghet;
 S merthogy nyelvünkben ő külön kegyelt, nem egy
 Szavunkban szertelen ismételtgetheted.
 De nemcsak főnevek hangzójaként jön egyre,
 Leskel és festeget igekötőkbe rejtve,
 És ha eltekereg egy-egy lenge ige,
 Felzeng s megéterem ő, avagy elibe.
 Fenyeegető fia fújtató fergetegnek,
 Az F firtat, feszít, fullaszt, forgatva kerget,
 Felidézi a szél füttyét, s már fut, szalad,
 Ő a fém ereje, fűrészel, fúr, farag,
 Forral, főz, füstölög, a felhőt ő fialta,
 S fehér, foszló ködöt; friss fagy formálta nagyra;
 Mint a frivol, finom fátylak, neszez, fecseg,
 S félelmesen suhog, mint fejszék, fegyverek.
 A G gáláns, az R fut utána hiába:
 Rangra gróf, grádicson lépeget gráciával;
 Rugékony gurgula szüli gégén a G-t,
 Olykor gémberedett, máskor meg gúnyos épp,
 S ha elnyomja egy N (elébe lép a ronda),
 Gorombán kong csupán, busongva és borongva;
 Ám generálisi gőgje és gazdai
 Grandezzája amúgy gond és gáncs nélküli.
 Szájpadlat hajlatán születve épp hogy él még
 A H, hápog, habár a hatalma elég szép,
 Hőkken, happol, hebeg, háborog, halogat,
 Néha meg túl szerény, némán, hoppon marad.
 Ím karót nyelt az I, ő birtoka királya,
 Invokálja az N-t, ki őt beinvitálja;
 Hihihí, így nevet igyekvő sok kis I,
 Ínség ha sír, ha rí, hosszan nyekergeti.
 Korinthoszba vonult koturnuszban a K,
 Q-t s C-t hagyott nekünk jelzalogul soká,
 Később hajlott kora elhozta, visszajött,
 Ám csak Kimper ködös partja ringatja őt.
 Elég egy L, s szavunk dallamos, csupa kellem!
 Hol lanyhulón lebeg, hol – ledér lepke – libben;
 Belőle lágy habok lomha lármája szól;
 Nagyjából lereszelt stiluson még csiszol;
 Lakk, lazúr, akvarell: hangzókat von be halkán.
 Beszédhez vegyülő olaj ez, láthatatlan,
 Fénylőn átmedvesít mindent, láz-nyhító
 Lehével, lám, felold nyers érdességet ő.

Ím az M, három ép lábán most idecammog,
És oldalán az N kétláb kacsázva ring ott,
Az M bőg: méla mú, meghal magányosan,
Az N az orrba bújt, benn zeng nazálisan,
Az M mormolni vágy, az N dacol, nemet mond,
Az M mord és pimasz, az N naponta lázong,
Az M megy, masíroz, méltóságos, vakmerő,
Az N egyben nemes s nem nélkülözhető.

Csücsörít konokon szájunk, s az Ó kibomlik,
Így léssen trombonunk erőszakkal azon lik,
Míg a csodálkozás, agyunkban sarjadó,
Újára így talál, s lám, oldódik a szó.
Fél pár vak ókula, kör volt az origója,
Ovális vagy akár globális forma volna,
Ólajtó nélküle sohasem nyitható,
S ha egy ordót kiad, ódzkodni nem való.

A P nagy peckesen máris posztjára pattan,
Pörög-forog, de hogy pihen, pang, sem szokatlan;
Panasz primása ő, pajkost is pártfogol,
Minap pátyolt, ma ránk pirit, perel, porol,
A jó apa nevét szépen metszi középen,
Porrá levőknek ő puha cipót tör éppen!
Mint pózna, pontozó, puszta penge, pika,
Szára oly pengve pedz, pontos éppannyira.
Ha kell, püföl, pofoz, paskol pufogva váltig,
Hol lép, pirul a nép, s felparázslík a pánik.
Itt pohos potroha szók fölé púposul,
Ott pityog pipogyán, pingál, papol balul.
Presztizskérdés neki, hogy ügyei peregnék,
A H-val párosul: engedményt tesz az F-nek.

Elporoszkált a P, elült az út pora,
Q kullog kutyamód, konyulva kunkora,
Kurrog, merthogy az U utána kuncsorog,
S kurta K áll helyén, hol ő quaestorkodott.

Gördül az R, robog, kedvünk szerint forog,
Gyors rokka perdül és surrog, berreg legott.
Mennydörgés, rianás robaja ime, rá vall;
Rengeteg sárfolyam-, s rohanó áradással,
Ritkás nyárfák között csorgó érrel remeg,
Bárkák renyhe raját ringatja ernyeteg.
Az Éridan, Loire, lám a Garonne s csapatja,
A Dordogne és a Rhône, az Eufrátesz, a Rajna
Rengeti habjait, s rontva nagy-szertelen,
Szenderedni terül letarlott réteken!
S az R leírja mind grádusit e haragnak...
Kocsirudakat ő irányít, ránt, igazgat;
Forró kövezeten bármerről hallani:

Ragyogó szekerét Mondornak sürgeti,
 Phümné kerepelő bricskáján bakra hág ma,
 Sok ripók nyaktörő kerekét ő riszálja;
 Nyikorgat rángató kordét, rázkódik az,
 Vele húztatja rossz targoncáját paraszt;
 Az uszkar rongyszedő szegényt orrontva mordul,
 S mielőtt mar, harap, az R-t herrenti zordul;
 Rozsdás, rozzant, rovott, roskadt az ódon R,
 Visszhangját dob-moraj pergőn riasztja fel.

Most előlép az S, kígyózva, sisteregve,
 C-hez tapad, simul, sűrögve gyúl seregbe,
 Sívít, sipít, süvít, sustorgó hangot ad,
 És surran, lusta fütty, hussanva sápatag.

A T tapint, tipor, tángál, s tán ő temet be.
 Tetőtől talpadig tanyát vert termetedbe.
 Terjeng téren, tavon: tűzoltó-trombita.
 Ő malom-kattogás tik-takja, nincs vita.
 Tető-szerkezetünk mintáját tőle leste:
 Természet hangjain tisztult tökéletesre;
 Tau-ról másoltatott, mit tud, nem holt tudás,
 Mert taktust telten út: formára kalapács.

Vágtat a V: vegyék vérét vagy vallomását,
 Nem vágy divatra, sem vivátra, bár imádják,
 Villámgyors villanást, vad vágatást lefest,
 Véghangként hasznos, ám immár érvelni rest,
 És nyelvünkről a V leválik, itt se volna;
 Úszályában az U utazik, már ugorna;
 Ám undok, unt, csupasz, oly lassú vonalú,
 Ha gúnyol, lám, a nép Ú-t huhog, mint uhú.

A Xi nemzette X kötekszik és verekszik,
 S a puccos Y kihalt, nincs resurrexit,
 S a Z-t, bár zengedez, beszipantja egy SZ,
 Zárni maradt, zokog, mert csak zérust jegyez.